

Tautosakos darbų 54-ajame tome mokslo straipsniams skirti trys pirmieji žurnalo skyreliai. Skelbiamų įvairiomis temomis straipsnių autoriai, jau gerai žinomi ir dar tik studijuojantys doktorantūroje, pristato savo naujausių tyrimų rezultatus, kurie gauti taikant skirtingas šiuolaikines mokslinių interpretacijų prieigas. Pirmasis tomo skyrelis „Folkloro tyrimų horizontai – nuo mito iki demotyvatorių“ pradedamas Nijolės Laurinkienės straipsniu. Tęsdama baltų mitologijoje ir tautosakoje dangaus skliauto sampratos interpretaciją, autorė aptaria mitinę saulės poetiką, šį kartą apsiribodama pasirinktais Saulės ratų ir jos laivo vaizdiniais, simbolizuojančiais Saulės judėjimą paros cikle. Atskleisti šių vaizdinių prasmei ir kilmei autorės pasitelkiami baltų religijos ir mitologijos šaltiniai, lietuvių ir latvių tautosaka bei kalbos duomenys. Nemažą patirtį turinti mįslių žanro tyrinėtoja Aelita Kensminienė savo straipsnyje ne tik plačiai pristato tradicinę mįslių vartoseną, bet ir gilinasi į šiuolaikinės jų vartosenos ypatumus, remdamasi ne vienus metus jos stebėtais mįslių vartojimo atvejais dabartinėje gyvenamoje aplinkoje, socialiniame tinkle Facebook, interneto žiniasklaidoje. Atliktas tyrimas leidžia autorei teigti, jog nors šiuolaikinėje vartosenoje klasikinės mįslės aptinkamos retai, tačiau pakitusiomis formomis iki šiol išlaikoma dauguma mįslių funkcijų. Skyrelis baigiamas Povilo Krikščiuono pristatomu iki šiol mažai tyrėjų dėmesio sulaukysiu aktualių tyrimu iš internetinės komunikacijos, autoriui įžvelgiant joje tiesioginių ir netiesioginių sąsajų su folkloru; jo tyrimo objektas – su krepšininkais siejami tekstai ir polikodiniai (turintys verbalinių ir neverbalinių elementų) kūriniai, skelbiami lietuviškuose sporto ir pramogų portaluose; tyrėjo akiratyje humoristiniai folkloriniai ir folklorėjantys lietuvių krepšinio mėgėjų atsiliepimai apie krepšininkus, klubus ir su jais susijusius sporto įvykius 2011–2016 metais.

Skyrelyje „Tradicijos apmąstymai: reikšmė, raiška, praktika“ spausdinamas doktorantės Astos Skujytės-Razmienės straipsnis, kuriame ieškoma galimų mitinės sampratos sąsajų tarp slogos, kaip užkrečiamos ligos, ir slogučio, naktimis kankinančios žmogų mitinės būtybės, kuris, esą, galėjo būti vadinamas ir sloga. Autorė, remdamasi mitologinėmis sakmėmis ir tikėjimais, kelia prielaidą, kad jos nagrinėjami sloga ir slogučiai galėjo būti žmonių suvokiami kaip dvi skirtingos tos pačios ligos apraiškos. Mildos Norkaitienės straipsnis skirtas etnolinguistinei avių vardų analizei; jai atlikti autorė sugrupuoja Lietuvių kalbos žodyno tomuose su avimis susijusius duomenis, naudojasi Lietuvių kalbos atlasu, taip pat remiasi tautosakos kūriniais. Vardų motyvacijose bei jų vartosenos tradicijoje siekiama užčiuopti ryšį su etnologiniais kontekstais, galinčiais atspindėti tautos pasaulėvaizdžio relikтус. Dar viename šio skyrelio straipsnyje jo autorė doktorantė Šarūnė Valotkienė aprašo Žemaitijoje turėtą žiedo (papuošalo) dėjimo į kapus paprotį nuo

I iki XVI amžiaus. Apie šį paprotį sprendžiama iš archeologinės medžiagos, papildant ją istoriniais papročių ir tautosakos paliudijimais bei kitais baltų kultūrai svarbiais šaltiniais. Pasirinkta etnoarcheologinė tyrimo kryptis leidžia autorei apibrėžti pagrindines simbolines žiedo, kaip įkapių elemento, reikšmes. Giedrės Šmitienės straipsnis išsiskiria tiek savo visai kitokio pobūdžio tyrimo objektu, tiek ir jam taikoma metodologija. Autorės dėmesio centre – arti pusanatro tūkstančio poetės Janinos Degutytės 1972–1989 metais jos ir jai rašytų laiškų. Be kitų dalykų, juose atsiskleidžia ir naujos pačiai poetei patirtys, jai išvažiautus iš miesto į kaimo sodybą ir iš arčiau prisilietus prie žemės. Kaip tik šis laiškų turinio aspektas ypač domina straipsnio autorę, kuris čia apmąstomas iš jos gerai įvaldytų fenomenologinių priėgų. Neišleidžiama iš akių, kad poetė sodybą atpažįsta kaip vietą, labiausiai tinkamą gyventi, kurioje jai ramu ir gera; straipsnio autorė šių poetės jauseną sieja su sodybos, kaip pirminio žemdirbiškos kultūros centro, atmintimi ir retoriškai svarsto, „ar savaimė žemės patirtis galėtų būti suvokta kaip žemdirbiškos tradicijos atliepinys“.

Su antrašte „Iš folkloristikos istorijos“ skelbiamas Liucijos Citavičiūtės, Liudviko Rėzos lituanistinės veiklos tyrėjos ir jo raštų rengėjos, straipsnis apie iki šiol į lietuvių spaudą nepatekusius dokumentuotus istorinius atgarsius, 1825 metais pasirodžius pirmajam L. Rėzos parengtam ir jo paties išleistam lietuvių dainų rinkiniui, skirtam visų pirma Vokietijos auditorijai. Autorė pristato jos rastus Vokietijos archyvuose tris anonsus apie dainų knygos pasirodymą ir penkias nežinomas recenzijas; nuodugnai aptariamą jų publikavimo aplinkybės, tekstų turinys, autorystės klausimai, ano meto mokslo ir kultūros bendruomenės reakcijos ir kiti dalykai. Šalia straipsnio skelbiama publikacija, kurioje pateikiami iš vokiečių ir lenkų kalbų išversti minėtų informacinių pranešimų ir recenzijų tekstai.

Etnologui Rolandui Petkevičiui atminti spausdinamas jo nespėtas baigti straipsnis (2016 m. autoriui mirus, žurnalo parengėjos ir kalbos redaktorės rūpesčiu dabar baigtas rengti spaudai), rašytas iš jį dominusios etnobotanikos srities ir skirtas sėjamosios kanapės istorijai. Atskiru tekstu, pavadintu „Rolandas Petkevičius – lietuvių etnopsichiatrijos tyrėjas“ Daiva Vaitkevičienė, šio doktoranto vadovė, apžvelgia jo mokslinę veiklą ir paaiškina, kodėl buvo prasminga paskelbti ir šią publikaciją.

Lietuvoje 2017-ieji metai skirti pažymėti Algirdui Juliiui Greimui; šia proga, kaip ir ankstesniame Tautosakos darbų tome, pateikiamos dvi publikacijos: Jūratės Levinos parengta dar neskelbta A. J. Greimo recenzija apie Jono Balio Lietuvių tautosakos skaitymus, kuri dabar saugoma Vilniaus universiteto Rankraščių skyriuje, ir Rusijos mokslų akademijos Slavistikos instituto profesorės, pasaulyje žinomos semiotikės Tatjanos Civjan pranešimas „Mitologinės biografijos pagal Greimą“; skaitytas A. J. Greimui skirtoje konferencijoje Maskvoje (tekstas skelbiamas rusų kalba).

Recenzijų skiltyje Rūta Žarskienė aptaria Vytauto Didžiojo universiteto folkloro ansamblio „Linago“ dalyvių per ekspedicijas sukauptos medžiagos leidinį, profesionaliai parengtą ilgametės ansamblio vadovės Laimos Proškutės.

Kronikoje apžvelgiami šių metų antroje pusėje Lietuvoje ir svetur vykę mokslo ir kultūros renginiai, referuojami juose dalyvavusiųjų, informuojama apie Instituto akademinio gyvenimo svarbesnius įvykius ir ypač vertingą šiųmetinį Tautosakos rankraštyno fototekos papildymą.